

OSNOVE
RAČUNOVODSTVA

Dr Tanja Lakovic

E mail: tanjavu@ucg.ac.me

Konsultacije: srijeda 12:00-13:00 (ekonomija)

Petak 15:00 -16:00 (menadžment)

Kolokvijum:

07.12. – 13.12.	P/V	KOLOKVIJUM 08.12. 2020 U 16:45h
14.12. – 20.12.	P/V	PRAKTIČNI DIO: PDV na nivou osnovnih računovodstvenih promjena ; Obračun zarada u praksi; sastavljanje obrasca IOPPD u praksi;
21.12. – 27.12.	P/V	KOLOKVIJUM 22.12. 2020 U 16:45h

Literatura za časove vjezbi:

dr Tanja Laković, „Zbirka zadataka iz računovodstva“, Ekonomski fakultet Podgorica, Podgorica, 2018/19 (elektronsko izdanje)

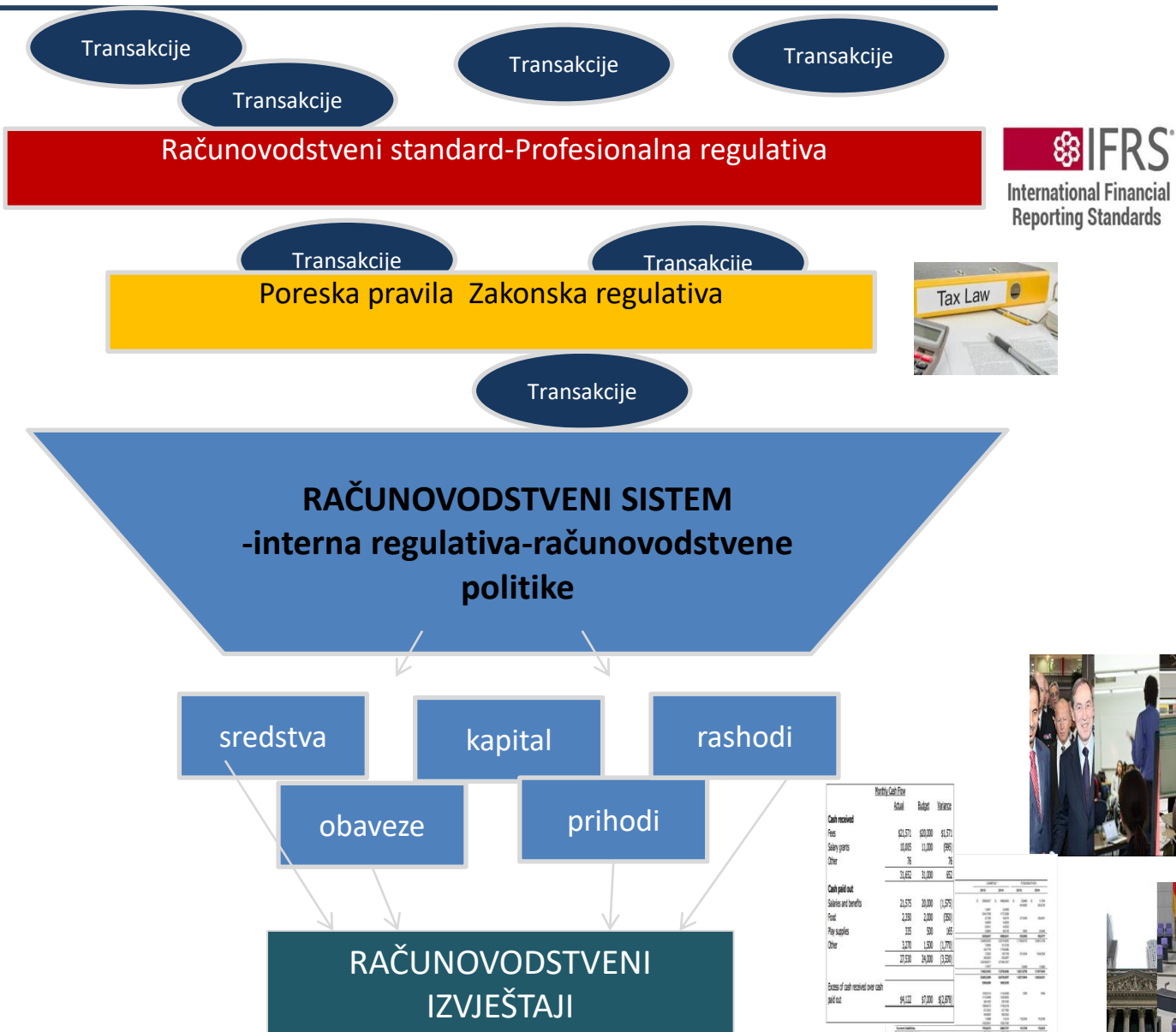
- **KOLOKVIJUM** sa maksimum 40 poena.
 - Test se sastoji od zadataka obrađenih na časovima vježbi i predavanja -Način polaganja: Pismeno
 - **NAPOMENA:** Na početku testa, biće ponuđeno pet teorijskih pitanja na zaokruživanje, koja su ELIMINACIONA. Da bi student stekao uslov za provjeru zadataka na testu, potrebno je od pet eliminacionih pitanja da uradi tačno tri. **U protivnom,**

Sadržaj

- Uloga i značaj računovodstva
- Vrste računovodstva
- Definisane Knjigovodstva
- Upoznavanje sa predmetom knjigovodstva: poslovna imovina i ekonomske promjene
- Upoznavanje sa osnovnim računovodstvenim kategorijama
- Upoznavanje sa osnovnom računovodstvenom jednakosti

Računovodstvo sistem

	Monthly Cash Flow		
	Actual	Budget	Variance
Cash received			
Fees	63,671	60,000	63,671
Salary parts	10,885	11,000	(985)
Other	76	76	76
	74,632	71,076	622
Cash paid out			
Salaries and benefits	21,675	20,000	(1,675)
Rent	2,200	2,000	(500)
Pay supplies	725	500	(225)
Other	3,270	1,500	(1,770)
	27,870	24,000	(3,520)
Excess of cash received over cash paid out	46,762	47,076	4,282

Informacione potrebe korisnika i računovodstvo

Finansijsko računovodstvo	Upravljačko računovodstvo
Odnosi se na prošle događaje;	Odnosi se i na buduće događaje;
Usmjereni eksternim korisnicima (investitori, kreditori, zaposleni, kupci, državni organi);	Usmjereni internim korisnicima (menadžmentu);
Zakonski regulisani rokovi i forma izvještaja, i sam proces obrade (MRS);	Individualno određeni rokovi i forma izvještaja;
Obično kvantitativnog karaktera;	Kvantitativnog i deskriptivnog karaktera;
Proizvod: bilans stanja, bilans uspjeha, izvještaj o novčanim tokovima i izvještaj o promjenama na kapitalu, kao i računovodstvene politike.	Proizvod: interni bilansi, kalkulacija cijene koštanja, izvještaji po segmentima, izvještaj o prodaji i dr.

Konceptualni okvir finansijsko računovodstvo

1.

Cilj: obezbijediti korisne informacije u finansijskim izvještajima za donosiocce odluka (Bilans uspjeha, Bilans stanja, Izvještaj o novčanim tokovima, Izvještaj o promjenama na kapitala, Napomene)

2.

-Kvalitetne karakteristike: RELEVANTNE I VJERODOSTOJNO PREZENTOVANE INFORMACIJE **-Osnovni računovodstveni principi**

3.

Elementi finansijskih izvještaja: sredstva, kapital, obaveze, prihodi i rashodi

Osnovna računovodstvena pitanja: PRIZNAVANJE, VREDOVANJE I PREZENTOVANJE

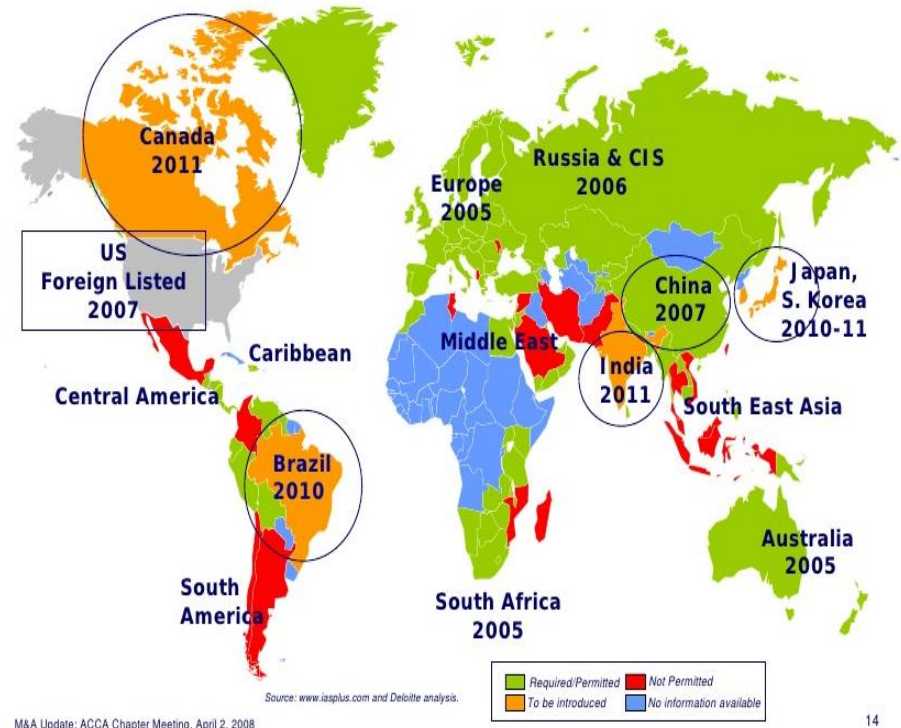
Profesionalna regulativa : računovodstveni standardi

Računovodstveni standardi predstavljaju **standardizovane računovodstvene principe, kodifikovane u okviru pisanih pravila o: pripremanju, priznavanju, vrednovanju i prezentovanju elemenata finansijskih izvještaja**

Standardi mogu biti propisani od strane:

- Nacionalnih vlada
- Profesionalnih računovodstvenih asocijacija (FASB u SAD)- **U.S. GAAP**
- Nezavisno privatno tijelo (IASB)- **IAS/IFRS**

U Crnoj Gori se od 2004. godine primjenjuju se svi objavljeni standardi od strane IASB i pojašnjenja tih standarda- Međunarodni računovodstveni standardi i Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja.

Profesionalna regulativa : profesionalna etika

Profesiju čini: tehnička stručnost, vještine i etika.

Računovodstvena profesija je mlada profesija koja obezbjeđuje **uslove povjerenja u tržišnoj ekonomiji, zato je etika suštinska za računovodstvo.**

Etički principi:

Integritet

Objektivnost

Profesionalna kompetentnost i

dužna pažnja

Povjerljivost

Profesionalno ponašanje

Funkcije računovodstva

Knjigovodstvo # Računovodstvo

➤ Knjigovodstvo sa bilansima

➤ Računovodstveno planiranje

➤ Računovodstvena kontrola

➤ Računovodstvena analiza

Prvi nivo evidentiranja poslovnih transakcija i kao takav ne može dati nijedan zaključak o performansama preduzeća (**podaci**)

Knjigovodstvo je posao koji obavljaju knjigovođe, čiji je stepen odgovornosti nizak. Knjiženje ne zahtijeva specijalističko znanje ni sposobnosti

U knjigovodstvu poslovne transakcije se evidentiraju u knjigovodstvenim instrumentima. To je proces bilježenja finansijskih transakcija i vođenje finansijske evidencije. Knjigovodstvo je računska osnova računovodstva

Drugi nivo evidentiranja koji pruža korisne informacije za izvlačenje zaključaka o performansama preduzeća (**informacije**)

Računovodstvo je posao koji obavljaju sertifikovane računovođe, čija je odgovornost mnogo veća od knjigovođa, pa za taj poziv je potrebno odgovarajuće obuke i znanje.

Računovođe sastavljaju finansijske izvještaje opšte namjene na osnovu podataka iz knjigovodstvenih instrumenata

Definicija, karakteristike i vrste

POSLOVNE TRANSAKCIJE (KNJIGOVODSTVO)

Poslovne transakcije

Definicija: Ekonomska promjena ili događaj koji se događa na imovini preduzeća **usljed poslovanja** mjenjajući njenu visinu i/ili strukturu

Karakteristike:

- a) Događaj/promjena je stvarno nastala o čemu svjedoči postojanje **dokumenta**
- b) Može se **vrijednosno iskazati**;
- c) **Mijenja** postojeće stanje imovine, izvora imovine, prihoda i rashoda preduzeća ili njihovu strukturu

Vrste poslovnih transakcija

1

Finansijske aktivnosti:

Kapital-

Ulaganje vlasnika

Obaveze-

Pozajmljeni novac

2

Investicione aktivnosti:

Kupovina sredstava

(buduće koristi):

zgrade, zalihe, opremu

3

Operativne aktivnosti:

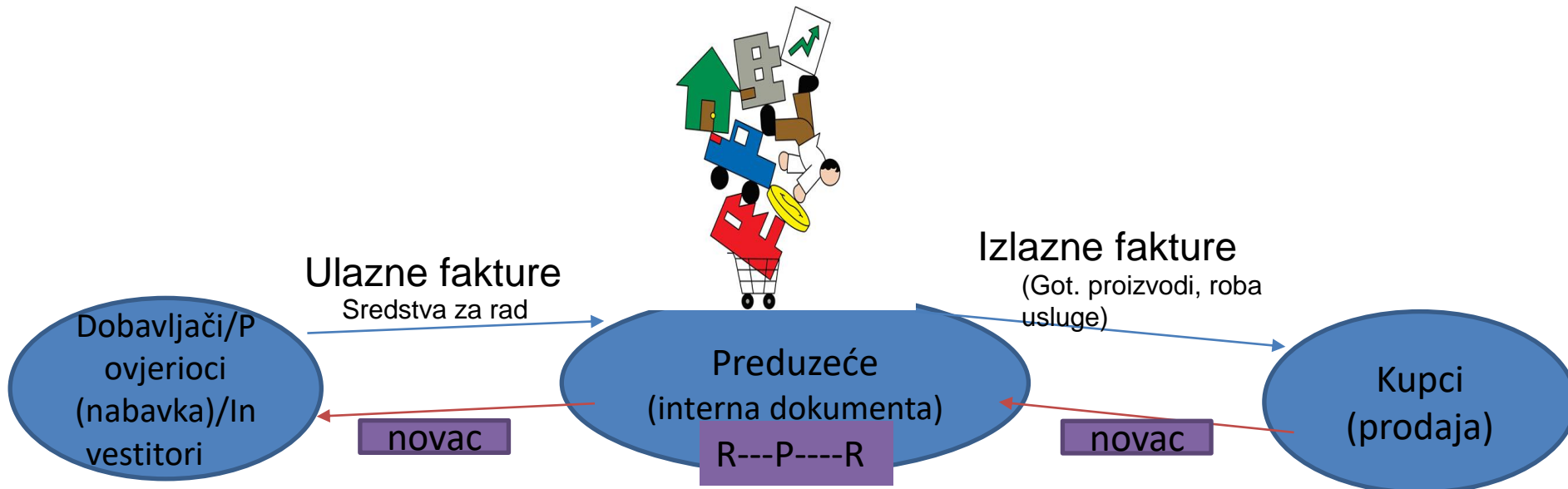
1. Zaraditi **prihod**

2. **Nastanak rashoda**

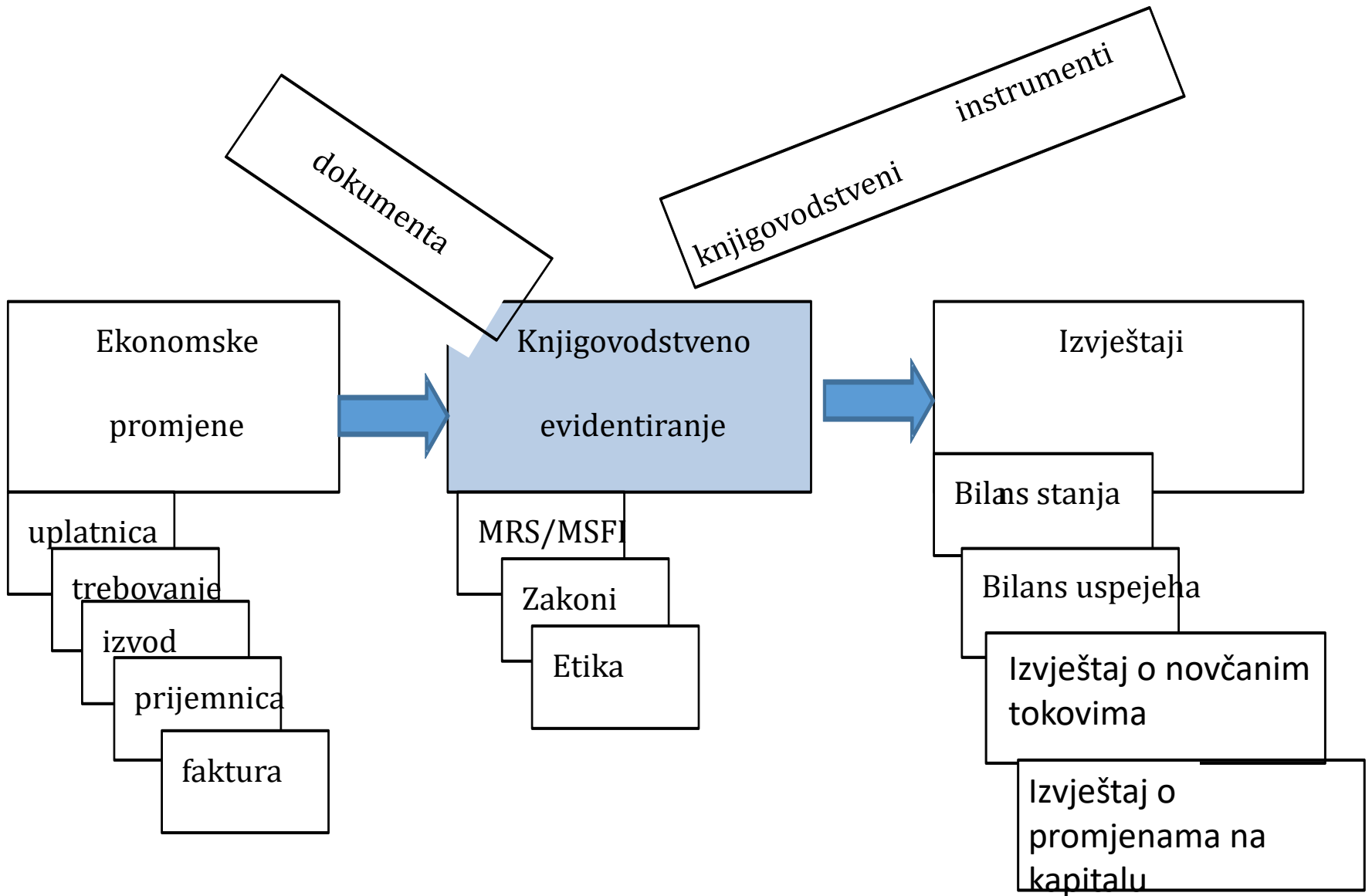
Dobitak $P > R$

ili

Gubitak $R > P$

Računovodstvo sistem

Dvojno knjigovodstvo: dvostrano obuhvatanje poslovnih promjena

Ekonomska promjena uvijek tangira najmanje dva računa – jedan račun čija je dugovna strana tangirana promjenom i jedan račun čija je potražna strana tangirana promjenom

Od preduzeća X kupili smo robu u vrijednosti od 10.000€ (faktura br. 2)

D	Roba	P	D	Dobavljači	P
10.000					10.000

Dvojno knjigovodstvo: dualnost u posmatranju imovine

Dualnost u posmatranju imovine, sa aspekta oblika u kojima se javlja imovina (aktiva) i izvora iz kojih potiče ta imovina (pasiva)

RESURSI PREDUZEĆA

=

IZVORI PREDUZEĆA

Aktiva=2 mil

Pasiva=2 mil

Ukupna vrijednost imovine preduzeća ili bruto vrijednost je 2mil €.

Osnovne računovodstvene kategorije ili elementi finansijskih izvještaja

- **Sredstva** su resursi koje kontroliše preduzeće kao rezultat prošlih događaja i od kojih se očekuje **priliv ekonomske koristi u budućnosti**

Obaveze su sadašnje obaveze preduzeća koje su posljedica prošlih događaja čije će izmirenje **dovesti do odliva sredstava iz preduzeća.**

- **Kapital** predstavlja potraživanje od strane vlasnika preko sredstava preduzeća, pa se određuje kao **razlika ukupnih sredstava i ukupnih obaveza.**

Prihodi predstavljaju povećanje aktivne proistekla iz poslovanja ili smanjenje obaveza, koje povećava kapital ali da nije rezultat ulaganja vlasnika.

Rashodi predstavljaju sva smanjenja aktive proistekla iz poslovanja bez mogućnosti nadoknade ili povećanje obaveza, koje smanjuje kapital ali nije rezultat povlačenja uloga vlasnika.

Bilans stanja i računvodstvena jednakost:

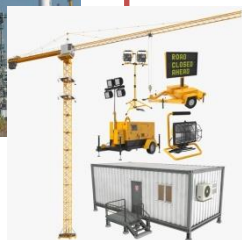
AKTIVA (OBLICI SREDSTAVA)

Bilans stanja na dan xxx

PASIVA (IZVORI SREDSTAVA)

- Zgrade
- Zemljište
- Oprema
- Licence

- Zalihe sirovina
- Potrazivanja
- Novac

S

≠

- Osnovni kapital
- Rezerve
- Nerasporedjena dobit (Gubitak)

- kredit od banaka
- dobavljači
- obaveze za porez

K+O

Bruto imovina je ukupna imovina preduzeća, odnosno ukupna aktiva ili ukupna pasiva $A = P$

Neto imovina jeste razlika između bruto imovine i obaveza. To je imovina vlasnika. $K = S - O$

Poslovne promjene i njihov uticaj na cjelinu imovine tj. na Aktivu i Pasivu

I grupa: sve ekonomske promjene koje imaju za posljedicu povećanje nekog imovinskog oblika i povećanje u istom iznosu nekog od izvora sredstava.

II grupa: sve ekonomske promjene koje imaju za posljedicu smanjenje nekog imovinskog oblika i smanjenje u istom iznosu nekog od izvora sredstava.

III grupa: sve ekonomske promjene koje imaju za posljedicu povećanje jednog imovinskog oblika i smanjenje u istom iznosu drugog imovinskog oblika

IV grupa: sve ekonomske promjene koje imaju za posljedicu povećanje jednog izvora sredstava i povećanje u istom iznosu drugog izvora sredstava.

Grupa promjena	Aktiva	Pasiva
I grupa	A+	P+
II grupa	A-	P-
III grupa	A+-	
IV grupa		P+-

Primjer broj 1

Zadatak A pod a)

Evidentiranje ekonomskih promjena koristeći prostu računovodstvenu jednakost

PRIMJER BR.1 pod a)

Osniva se trgovačko preduzeće. Vlasnik preduzeća je Ognjen Ognjenović. Evidentirati nastale transakcije u januaru mjesecu koristeći prostu računovodstvenu jednakost:

01.01. Na ime osnivačkog uloga osnivač uplaćuje
5.000 eura na tekući račun (izvod br. 1).

Datum	SREDSTVA	=	KAPITAL	+	OBAVEZE
	T-R		Osnivački ulog		
01.01.	5.000		5.000		

Bruto i neto imovina se povećala za 5.000 €, pa na dan 01.01.
bruto imovina iznosi 5.000. Neto imovina iznosi 5.000

02.01. Osnivač na ime uloga unosi opremu u vrijednosti 2.000 eura, nekretnine u vrijednosti 4.000 eura i zemljište u vrijednosti od 2.000 eura.

Datum	SREDSTVA				=	KAPITAL	+	OBAVEZE
	T-R	Oprema	Nekretnine	Zemljište		Osnivački ulog		
01.01.	5.000					5.000		
02.01.		2.000	4.000	2.000		8.000		

Bruto i neto imovina se povećale za 8.000 €, pa na dan 02.01. bruto imovina iznosi 13.000. Neto imovina iznosi 13.000

03.01. Prema fakturi br. 3 preduzeće je kupilo robe u vrijednosti od 3.000 eura, od trgovinskog preduzeća Max.

Datum	SREDSTVA					=	KAPITAL	+	OBAVEZE
	T-R	Oprema	Nekretnine	Zemljište	Roba		Osnivački ulog		Dobavljači
01.01.	5.000						5.000		
02.01.		2.000	4.000	2.000			8.000		
03.01.					3.000				3.000

Bruto imovina se povećala za 3.000 €, pa na dan 03.01. bruto imovina iznosi 16.000
 Neto imovina iznosi 13.000 jer nije došlo do promjene na bilansnoj poziciji kapital

05.01. Na osnovu ugovora o korišćenju kratkoročnih kredita poslovna banka je uplatila na tekući račun preduzeća 2.000 eura (izvod br. 2).

Datum	SREDSTVA					=	KAPITAL	+	OBAVEZE	
	T-R	Oprema	Nekret.	Zemljište	Roba		Osnivački ulog		Dobavlj.	Kratk. kredit
01.01.	5.000						5.000			
02.01.		2.000	4.000	2.000			8.000			
03.01.					3.000				3.000	
05.01.	2.000									2.000

Bruto imovina se povećala za 2.000 €, pa na dan 05.01. bruto imovina iznosi 18.000.
 Neto imovina iznosi 13.000 jer nije došlo do promjene na bilansnoj poziciji kapital.

06.01. Prema izvodu poslovne banke isplaćena je faktura br. 3 preko tekućeg računa preduzeća (izvod br. 3).

Datum	SREDSTVA					=	KAPITAL	+	OBAVEZE	
	T-R	Oprema	Nekret.	Zemljište	Roba		Osnivački ulog		Dobavlј.	Kratk. kredit
01.01.	5.000						5.000			
02.01.		2.000	4.000	2.000			8.000			
03.01.					3.000				3.000	
05.01.	2.000									2.000
06.01.	-3.000								-3.000	

Bruto imovina se smanjila za 3.000 €, pa na dan 06.01. bruto imovina iznosi 15.000
 Neto imovina iznosi 13.000 jer nije došlo do promjene na bilansnoj poziciji kapital.

07.01. U sporazumu sa bankom 1.000 eura kratkoročnog kredita je pretvoreno u dugoročni kredit.

Datum	SREDSTVA					=	KAPITAL	+	OBAVEZE		
	T-R	Oprema	Nekret.	Zemljište	Roba		Osnivački ulog		Dobavlј.	Kratk. kredit	Dug. Kredit
01.01.	5,000						5,000				
01.01.		2,000	4,000	2,000			8,000				
03.01.					3,000				3,000		
05.01.	2,000									2,000	
06.01.	-3,000								-3,000		
07.01.										-1,000	1,000

SREDSTVA

=

KAPITAL

OBAVEZE

+

Sredstva:

Tekući račun: 4000

Nekretnine 4000

Oprema 2000

Zemljište 2000

Roba 3000

Kapital

Vlasnički kapital 13000

Krat. kredit 1000

Dugoročni kredit 1000

9.1. Na osnovu naloga za isplatu podigli smo 500€ za potrebe blagajne (izvod br.5, blagajnička uplatnica)

	sredstva							kapital		obaveze		
	t-r	oprema	nekretnine	zemljište	roba	blagajna	=	osnivački ulog	+	dobavljači	krat kred	dug kred
1.01	5000							5000				
1.01		2000	4000	2000				8000				
2.01					3000					3000		
5.01	2000										2000	
6.01	-3000									-3000		
7.01											-1000	1000
9.01	-500					500						
	3500	2000	4000	2000	3000	500		13000		0	1000	1000

A

Bilans stanja na dan 9.1

P

Sredstva:	Sopstveni kapital
Stalna sredstva:	Vlasnički kapital 13000
Nekretnine 4000	
Oprema 2000	
Zemljište 2000	
Obrtna sredstva:	Obaveze:
Roba 3000	Kratkoročni kredit 1000
Blagajna 500	Dugoročni kredit 1000
Tekući račun: 3500	

RASHODI I PRIHODI

Prihodi i rashodi: uticaj na imovinu preduzeća

Prihodi predstavljaju povećanje aktivne proistekla iz poslovanja ili smanjenje obaveza, koje povećava kapital ali da nije rezultat ulaganja vlasnika.

Rashodi predstavljaju sva smanjenja aktive proistekla iz poslovanja bez mogućnosti nadoknade ili povećanje obaveza, koje smanjuje kapital ali nije rezultat povlačenja uloga vlasnika.

	Sredstva	Kapital	Obaveze
V grupa (Prihodi)	S+	K+	
VI grupa (Rashodi)	S-	K-	
VII grupa (Prihodi)		K+	O-
VIII grupa (Rashodi)		K-	O+

Kada nastaju prihodi i kako ih vrednujemo?

- Prihodi i rashodi se **priznaju** u obračunskom periodu u kojem su nastali, a ne u obračunskom periodu u kojem su naplaćeni ili plaćeni.
- Vrednuju se po **prodajnoj cijeni**

Kada nastaju rashodi i kako ih vrednovati ?

- Rashode se priznaj u **periodu u kojem je priznat prihod koji ga je izazvao**
- Vrednuju se po nabavnoj vrijednosti/cijeni koštanja

Bilans uspjeha: definicija i elementi

Rashodi

Bilans uspjeha **od...do..**

Prihodi

Rashodi
odliv
ekonomskih
koristi iz
preduzeća

Dobitak

Prihodi
priliv
ekonomskih
koristi u
preduzeće

Bilans uspjeha: definicija i elementi

Rashodi

Bilans uspjeha **od...do..**

Prihodi

Rashodi
odliv
ekonomskih
koristi iz
preduzeća

Prihodi
priliv
ekonomskih
koristi u
preduzeće

Gubitak

Veza između Bilansa stanja i Bilansa uspjeha

A

Bilans stanja na dan 01.05.

P

Stalna sredstva:	300
Štand	100€
Suncobran	100€
Stolica	30€
Dozvola za rad	70€

Obrtna sredstva:	130
limun	40€
šećer	30€
Blagajna	10€
Papirne čase	20€
Voda	30€

Ukupna aktiva 430€

Kapital:
Osnovni kapital 200€

Obaveze:
Kratkoročni kredit 200€
Dobavljači 30€

Ukupna pasiva 430€

Veza između Bilansa stanja i Bilansa uspjeha

A

Bilans stanja na dan 10.05.

P

Stalna sredstva: 280
 Štand 90€
 Suncobran 95€
 Stolica 25€
 Dozvola za rad 70€

Obrtna sredstva: 315
 limun 20€
 šećer 20€
 Blagajna 250€
 Papirne čase 10€
 Voda 15€

Ukupna aktiva 595€

Kapital:
 Osnovni kapital 200€
Dobit 125€

Obaveze:
 Kratkoročni kredit 200€
 Dobavljači 30€
Obaveze prema zaposlenim 40€

Ukupna pasiva 595€

R

Bilans uspjeha od 01.05. do 10.05.xxx

P

Troškova materijala 40€
 Troškovi amortizacije 20€
 Troškovi zarada 40€
 Troškovi vode 15€
 Kamata na kredit 10€

Dobit 125€

Ukupno 250

Prihod od prodaje limunade 150€
 Prihod od usluga reklamiranja 100€

Ukupno 250